

Bezpieczna obsługa maszyn i urządzeń rolniczych

Obecnie produkowane ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze zapewniają użytkownikom wysoki poziom bezpieczeństwa. Mimo coraz bezpieczniejszych rozwiązań konstrukcyjnych co roku dochodzi do wielu wypadków z udziałem maszyn i ciągników i urządzeń rolniczych. Mechanizacja prac pozwala zwiększyć wydajność i ograniczyć koszty produkcji i czyni prace lżejszą, jednak niewłaściwe użytkowanie lub przygotowanie maszyny do pracy może powodować zagrożenie dla zdrowia i życia rolników. Cechą maszyn jest to, że są one przeznaczone do cięcia rozdrabniania, miażdżenia itp., a ponadto posiadają wiele odkrytych roboczych części, które w czasie pracy wirują z dużą prędkością. Jeżeli do tego dołączy brak rozważliwości, umiejętności i pośpiech efektem są nierzadko skaleczone, ucięte zmiążdżone palce, dłonie lub inne części ciała.

Najczęstszymi przyczynami wypadków są:

- użytkowanie wyeksploatowanych maszyn i urządzeń w złym stanie technicznym bez osłon zabezpieczających ruchome, wirujące części maszyn takie jak noże, tarcze, bijaki, przekładnie pasowe, przekładnie łańcuchowe, koła zębate, nie osłonięte elementy tnące i rozdrabniające brak osłon wałów napędowych,
- naprawy, regulacja, smarowanie, czyszczenie oraz usuwanie zapchań maszyn będących w ruchu oraz manipulowanie przy nich podczas pracy,
- praca lub przebywanie w bezpośredniej bliskości pracujących maszyn z wirującymi, obracającymi się częściami w zbyt luźnym ubraniu lub z nie upiętymi, długimi włosami, co powoduje wzrost zagrożenia pochwyconiem,
- popychanie materiału obrabianego w maszynach bezpośrednio rękami,
- niedostateczna uwaga na wykonywanej pracy, pośpiech,
- obsługa maszyn i urządzeń rolniczych pod wpływem alkoholu.

Pilarki tarczowe (cyrkularki)

W czołówce urządzeń, które podczas obsługi najczęściej raniły rolników są pilarki tarczowe tzw. cyrkularki oraz spalinowe pilarki łańcuchowe. Cyrkularki są powszechnie stosowane w gospodarstwie rolnym do przygotowania drewna na opał oraz przecinanie i przygotowanie drewna budowlanego niezbędnego w gospodarstwie do budowy i remontów budynków gospodarczych. Są jednak jednymi z najbardziej niebezpiecznych urządzeń używanych w gospodarstwie i znacznie wpływają na ilość wypadków jakie zdarzają się w rolnictwie. Dzieje się tak dla tego, że większość pilarek używanych przez rolników to urządzenia własnej konstrukcji bez osłon tarczy tnącej i przekładni pasowej oraz klina rozczepiającego do cięcia wzdłużnego a rolnicy nie stosują tzw. popychaczy podczas obrabiania w nich materiału. Z kolei przy cięciu pilarką łańcuchową przez osoby niedoświadczone często dochodzi do odbicia prowadnicy w momencie kontaktu górnej części końcówki prowadnicy z drewnem, powodując tym samym odrzut pilarki w kierunku górnej części ciała. Efektem tego są obrażenia głowy, szyi

i ramion, natomiast podczas pracy przy okrzyszaniu drzew często dochodzi do urazów kończyn dolnych.

Ciągniki rolnicze

Do wypadków dochodzi często przy obsłudze ciągników rolniczych, podczas agregowania z nimi maszyn rolniczych, a także podczas pracy i obsługi sadzarek do ziemniaków, siewników, pras do słomy oraz kosiarek. W pracy operatora ciągnika występują czynności, których wykonywanie niesie ze sobą zagrożenie wypadkiem. Wśród nich można wskazać na: wchodzenie i schodzenie, sprzęganie, kierowanie ciągnikiem oraz naprawy. Zagrożenie wypadkiem pojawia się także w związku z przewożeniem dodatkowych osób. Wypadki związane z wchodzeniem na ciągnik i schodzeniem z ciągnika to najczęściej występująca kategoria wypadków. Wprawdzie konsekwencje tych zdarzeń rzadko bywają poważne, to jednak skręcenie w stawie skokowym lub kolanowym może być przyczyną kilkudniowej niedyspozycji zdrowotnej. Nie należy wykluczać także złamania nogi lub ręki oraz urazów głowy, które mogą wyłączyć pracownika z pracy na dłuższy okres czasu. Aby ograniczyć tego rodzaju zdarzenia należy zmienić zachowanie operatorów podczas schodzenia. Najczęstszym błędem popełnianym przez operatorów (zwłaszcza w młodym wieku) jest zeskakiwanie z ciągnika lub maszyny, tymczasem aby bezpiecznie zejść należy tyłem wychodzić z maszyny trzymając się uchwytów i schodząc po stopniach przodem do nich.

Agregowanie maszyn

Aby ułatwić agregowanie maszyn z ciągnikiem i wyeliminować udział drugiej osoby narażonej w czasie sprzęgania na przygniecenie montuje się zaczepy podwieszane na sprężynach lub wyposażone w podpórki a ciągniki wyposaża się w automatyczne zaczepy lub haki. Nie należy dopuszczać do sytuacji podczas sprzęgania żeby między ciągnikiem a inną maszyną przebywały inne osoby. Przed przystąpieniem do pracy ciągnikami lub maszynami samobieżnymi należy sprawdzić poprawne działanie wszystkich układów, w przypadku jeśli ciągnik zagregowany jest z maszyną sprawdzić stan połączenia maszyny z ciągnikiem oraz osłony i zabezpieczenia wałów odbioru mocy.

W czasie sprzęgania maszyn lub przyczep z ciągnikiem nikt nie powinien przebywać w strefie pomiędzy nimi !

Przewóz osób

W dalszym ciągu częsty widok na naszych drogach, to przewożenie ludzi w jakże niebezpieczny sposób jakim jest jazda na załadowanych przyczepach (wozach). Takie zachowanie jest wzbronione. Ładunki często są niestabilne, ponadgabarytowe, a nierówności drogi mogą spowodować upadek wraz z częścią ładunku. Ponadto gałęzie rosnących przy drodze drzew mogą spowodować uderzenie jadącego, urazy, a także zrzucenie z przyczepy. Co więcej jeżdżenie na błotnikach ciągników, zaczepach maszyn i w nieprzystosowanych przyczepach również grozi upadkiem.

Wypadki z udziałem maszyn do siewu i sadzenia

Prace związane z sadzeniem ziemniaków czy też siewem zbóż niejednokrotnie powierzane są osobom nieletnim oraz w podeszłym wieku. Częstym widokiem z naszych pól jest przebywanie na pomostach roboczych maszyn dzieci i osób starszych. Wykonują one czynności związane ze strącaniem nadmiaru sadzaniaków czy też przegarniania ziarna w zbiorniku siewnika podczas ruchu maszyny w strefie niebezpiecznej zespołu wysadzającego czy też mieszadła siewnika. Elementy maszyn mogące stwarzać zagrożenie takie jak łańcuch napinający sadzarki czy mieszadło siewnika bezwzględnie muszą być osłonięte. Najczęściej przy takich pracach dochodzi do urazów dłoni, palców oraz upadków z maszyn, przejechania.

Wały przegubowo-teleskopowe

Corocznie w Polsce dochodzi do wielu wypadków w skutek pochwylenia przez wał przegubowo-teleskopowy WOM. Kilkunastu rolników ginie a wielu zostaje inwalidami tracąc ręce lub nogi. Najczęstszym źródłem wystąpienia tych dramatycznych wypadków jest brak przestrzegania podstawowych zasad bezpieczeństwa podczas użytkowania wału przegubowoteleskopowego, praca lub przebywanie w bezpośredniej bliskości wału przy włączonym silniku i napędzie ciągnika w zbyt luźnym ubraniu lub z nie upiętymi, długimi włosami. Także próby usunięcia zapchań, konserwacja czy czyszczenie zespołów zasilających materiałem obrabianym powoduje wzrost zagrożenia pochwyleniem. Każdy wał powinien być osłonięty na całej swej długości, posiadać nieuszkodzoną osłonę oraz łańcuszki zabezpieczające ją przed obracaniem się. Łańcuszki zabezpieczające należy przyczepić jeden do nieruchomej części ciągnika, a drugi do nieruchomej części maszyny.

Przystępując do pracy z maszynami napędzanymi przez wały przegubowo-teleskopowe pamiętaj o następujących zasadach:

- zakładaj odzież przylegającą do ciała, bez luźnych elementów,
- długie włosy zepnij lub zabezpiecz nakryciem głowy, bez powiewających elementów (np. czapką, opaską),
- nie używaj rękawic, bo mogą zostać łatwo pochwycone przez ruchome części,
- nie dokonuj żadnych napraw, regulacji, czyszczenia maszyny jeśli silnik ciągnika i napęd wałka WOM nie jest wyłączony.

Przy prędkości 540 obr/min nieosłonięty wałek przegubowo-teleskopowy w ciągu sekundy może pochwylić ponad 90 cm materiału!

Praca maszynami bez osłon ochronnych

Również praca maszyną ze zdemontowanymi, niekompletnymi osłonami elementów roboczych grozi urazem, uderzeniem lub pochwyleniem obsługującego ale również przypadkowych osób mogących znajdować się w jej otoczeniu. Osłonięte powinny być wszystkie mechanizmy napędowe, silniki, koła pasowe lub zębate, pasy, łańcuchy, wały przegubowo-teleskopowe i inne ruchome elementy. Jeśli zdjęłaś osłonę na czas remontu lub smarowania, załóż ją z powrotem po zakończeniu tych czynności.

Zabronione jest demontowanie osłon ochronnych, zwiększających bezpieczeństwo pracy oraz praca maszynami bez wymaganych osłon.

Rolniku zadbaj o swoje bezpieczeństwo

Rolnicy muszą pamiętać, że to oni jako właściciele gospodarstw odpowiedzialni są za stan bezpieczeństwa swojego miejsca pracy. Jeśli sami o to nie zadbają nikt tego za nich nie zrobi, w związku z tym Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego apeluje do wszystkich rolników o zachowanie szczególnej ostrożności podczas pracy z maszynami rolniczymi oraz stosowanie się do zasad bhp przy ich obsłudze.

KRUS Kolbuszowa na podstawie opracowania BPiR KRUS w oparciu o broszury i ulotki prewencyjne KRUS oraz wydawnictwo PIP.